

SPANYOL

Óriási port kavart legalábbis látszólag – a hazai könyvpiac egyik újdonsága, amely hangsúlyozottan csak itthon számít valamiféle várva várt csodának, hiszen a hatvanas évek spanyol nyelvű kultuszkönyvéről van szó. Julio CORTÁZAR halálának huszonötödik évfordulóján, nemrég jelent meg Benyhe János fordításában a L'Harmattan Kiadónál a *Rayuela* című, eddig magyarul *Ugróiskola* néven emlegetett, ámde *Sántaiskola* címen kiadott regénye. A formabontó, a művészetek és a műfajok határait szétfeszítő, nyelvi bravúrokkal teletűzdelt alkotás Cortázar műveinek szintéziséként is olvasható, a fordítónak komoly kihívás. Az író szinte minden nyelvfilozófiai alapvetése (a verbális kifejezés-tár dekonstruálása, a „rosszul írás” szükségessége) és egzisztenciális kérdésfeltevése (önazonosság és más-ság, hitelesség és mesterkéltesség szembeállításai stb.) megtalálható benne éppúgy, mint a többi regény és novella állandóan visszatérő motívumai (például az utazás, Európa–Amerika kettőssége, az abszurditás, a doppelgänger, a játék, a zene). Egy hónap leforgása alatt három recenzió is jelent meg róla, és majdhogyanem általánosnak mondható a magyar címválasztás megkérdőjelezése. A magyar tájnyelvi – értelmező szótárakban nem szereplő – kifejezés létjogosultságát több okból is vitatják, ám védelmére felhozhatjuk, hogy maga Cortázar nem biztos, hogy csalódottan figyelné, micsoda heves reakciókat vált ki már magának a könyv címének fordítása is. Mindez tökéletesen egybevág az argentin szerző talán legfontosabb alkotás-filozófiai alapvetésével, miszerint a legfőbb ellenség a megrögzöttség, a megszokás, a napi rutin monotonitása. Erre az unalmas elvárára int fricskát Benyhe János szellemes megoldása, amely éppúgy hordozza a regény hangnemét meghatározó gúnyt, mint a játékos, ügyetlenkedő, ugyanakkor ontologikus szinten is megélt fájdalmas szorongást, amely a szereplők bohém bukdácsolásának lételeme. Talán érdemes megnézni a fordítás egészét, hiszen számos más vitaindító nyelvi lelemény is található benne. A nagyszabású vállalkozás végre eredménnyel járt, a magyar kiadás régi és fontos irodalomtörténeti adósságot törleszt, köszönet érte. Izgalommal várjuk a *62/Kirakósjáték* című Cortázar-regény megjelenését is, melynek fordítója Imrei Andrea.

A májusban elhunyt uruguayi költő, író, Mario BENEDETTI születésnapján, szeptember 14-én indítják útjára Montevideóban a Benedetti Alapítványt, amelynek létrehozását és működését a szerző végrendeletében meghatározta. A kuratórium tagjai – Benedetti közeli barátai, köztük például az énekes-szerző Daniel Viglietti – különös érzelmi kötődéssel kívánják teljesíteni a rájuk bízott feladatokat: a szerző összes műveinek kiadását, a fiatal írók támogatását, irodalmi műhelyek szervezését, valamint folytatni a küzdelmet az emberi jogokért, és továbbra is szoros kapcsolatot ápolni az olvasókkal. Benedetti, az uruguayi diktatúra száműzöttje, több mint nyolcvan kötet (vers, regény, novella, dráma) szerzője, a latin-amerikai irodalom meghatározó alakja, halála előtt is versesköteten dolgozott, amelyet barátai és közeli hozzátartozói fognak publikálni *Biografía para encontrarme (Életrajz, hogy megleljem magam)* címmel. A magyar olvasóközönség a *Köszönöm a tüzet, uram* (1975) és a tavaly megjelent *Önmaga tanúja* című művét ismerheti.

A chilei neoavantgárd költészet feledhetetlen figurája Nicanor PARRA, az „antiköltő”, de nem abban az értelemben, ahogyan nagy elődje, Vicente HUIDOBRO, a chilei történelmi avantgárd kulcsfigurája. Huidobro a tízes-húszas években saját izmusát, a „creacionismo”-t a teremteni igéből vezette le, amennyiben a költői missziót az isteni teremtés aktusával állította párhuzamba. Megírta ő is a művét betetőző *Altazor* (1931) című elbeszélő költeményét, ahol európai mintára a nyelv dekonstrukcióját hajtja végre (nagyon is egybecseng a cortázari törekvésekkel), hogy egy új világ felépítését tegye lehetővé. Nicanor Parra azonban a hatvanas évekre – mintegy az európai ellenirodalmi tendenciákkal párhuzamosan – felhagy minden újraépítés reményével, ő a költői mesterségben semmi kiváltságosat nem lát, a köznapi hang szintjére degradálja, és cinikus ironiával lázad minden esztétizáló hang ellen. A modern világ prózaisága emészt fel a művészeteket is, ennek legnyilvánvalóbb kifejezése az *Artefactos (Műtárgyak, 1972)* kötete, amely csupán szövegtöredékekből (képeslapokból, táviratokból, falfirkákból) áll. Most dokumentumfilm készült róla, Victor JIMÉNEZ tízéves kitaró munkájának köszönhetően *Retrato de un antipoeta (Egy antiköltő portréja)* címmel. Hogy mit szolt maga Parra a filmhez? Állítólag gratulált a rendezőnek és mintegy ajándékkul átadott egy „artefacto”-t, a következő szöveggel: „Kívülről ilyen vagyok... VIGYÁZAT... belülről pont az ellenkezője.”

Észak-Amerikában pedig – hogy azt a régiót se feledjük, hiszen egyre nagyobb szerepet tölt be a spanyol nyelvterületen – a szeptember a Hispán Örökség hónapja. Ez alkalomból rendezik meg immár a III. New York-i Hispán/Latin Könyvfesztivált, amelynek a díszvendége mindig egy spanyol ajkú szerző, aki műveivel ablakot nyitott az egyesült államokbeli latin kultúra felé. Idén a Pulitzer-díjas Junot DÍAZ tiszteletére szervezik a nagyszabású eseményt. A dominikai származású szerző elbeszéléskötetének címe *Negocios*, regényének pedig *La breve y maravillosa vida de Oscar Wao*. Ebben egy bevándorló család történetét mondja el, nyelve pedig egy példája az észak-amerikai spanyol ajkú lakosság sajátos, úgynevezett spanglish-ének.

(Menczel Gabriella)

1.

2.

Homo Ferus: Vademberek

3.

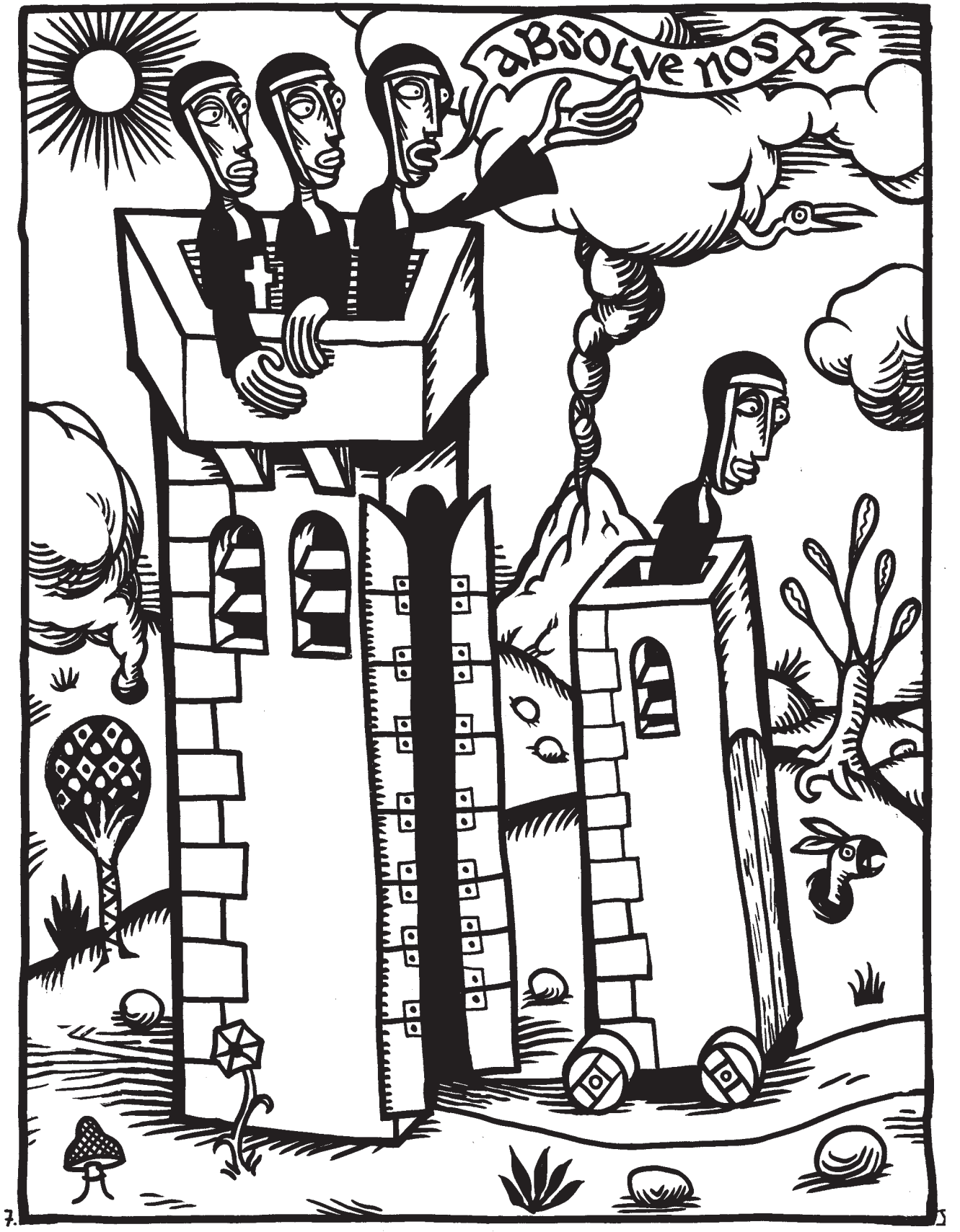
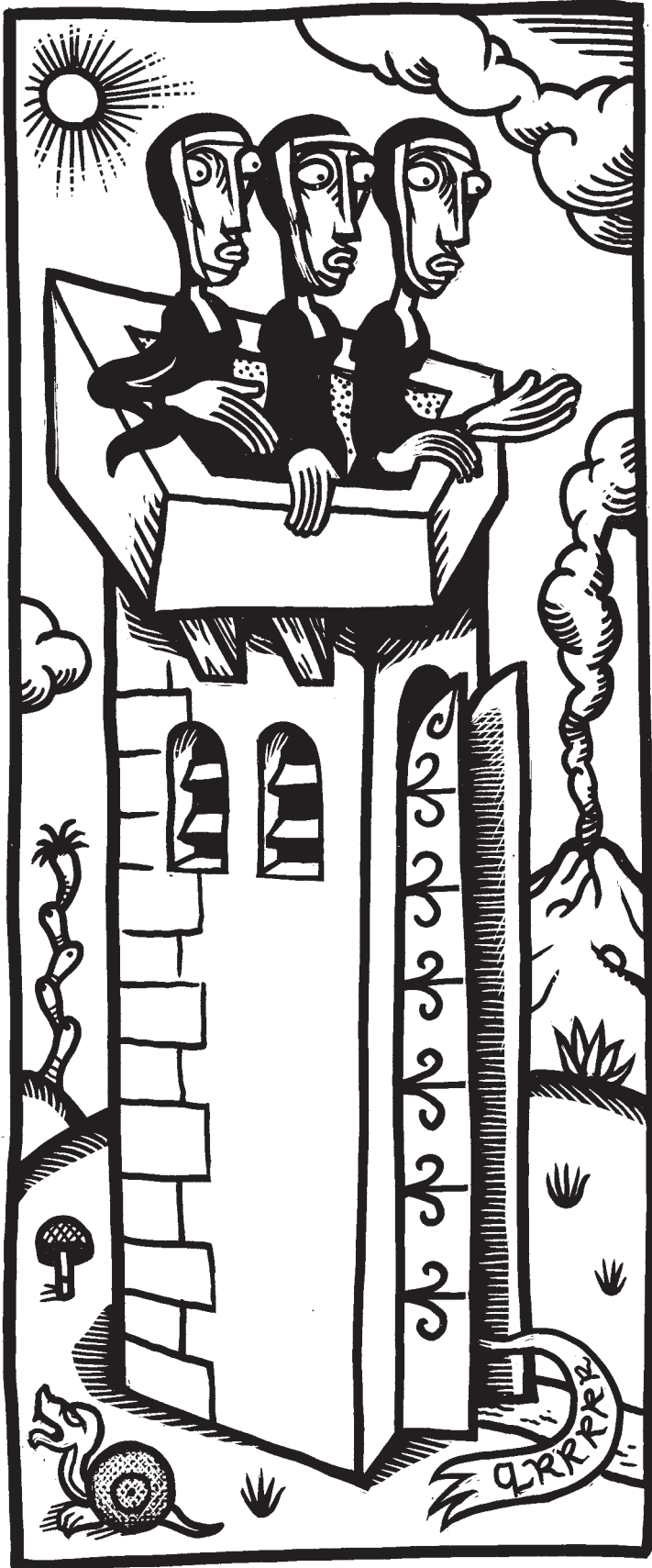

4.

5.

Absolve nos: Ments meg bennünket

Deo volente: Ha Isten is úgy akarja
 Machina Serpentium quasi perpetuum mobile est: A Kígyóhajtány olyan, mint az örökmozgó

Inferus omnipraesens: Pokol mindenütt

10.

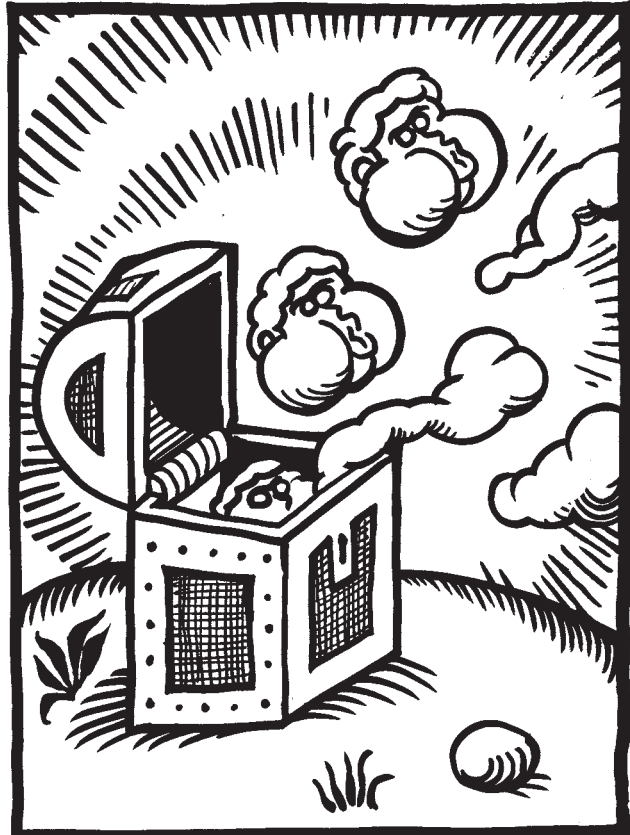
Terminus Mundi: A világ vége

12.

13.

16

